

# Coriaria (Kožařka)

čeleď: Coriariaceae

Roste ve středozeří, východní Asii, Novém Zélandě, tichomoří a střední a Jižní Americe v podobě opadavé byliny, polokeře, keře nebo nízkého stromu. Větve jsou v mládí hranaté. Palisty chybí. Listy jsou vstřícné nebo přeslenité, celokrajné, zpravidla 2řadé, křížmovstřícné nebo přeslenité, jednoduché, vejčité, dlouhé 2 - 9cm a žilnatinu tvoří 3 - 9 žilek. Květenstvím je úžlabní hrozen délky 2 - 30cm, vlastní květy jsou oboupohlavné, zelinkavé, listence chybí, 5tičetné, kališní lístky vytrvávající a mají 10 tyčinek. Plody jsou bobulovité, červené až černé a obsahují 5 zploštělých semen. Nejznámějším druhem je *C. myrtifolia*.

Vyhovuje ji chráněné místo, plné slunce a dobře propustná půda bohatá na živiny. Je mrazuvzdorná, částečně i chladuvzdorná.

Množí se řízků, dělením nebo semeny.

## Coriaria angustissima

oblasti: Nový Zéland

Pochází z Nového Zélandu v podobě plazivého keře. Dorůstá výšky do 50cm. Větve jsou vystoupavé, štíhlé, v mládí velmi tenké. Listy jsou prakticky vstřícné, čárkovité, dlouhé 0,7 - 1cm, široké 1 - 2mm a řapíky jsou dlouhé do 1mm. Květenstvím je hrozen délky 3 - 7cm na 4mm stopce, kališní lístky jsou vejčité, špičaté, dlouhé do 2mm a korunní lístky jsou o něco kratší.

## Coriaria arborea

oblasti: J Nový Zéland, S Nový Zéland

Pochází z Nového Zélandu. Roste v podobě bohatě větveného keře (i stromu s až 3m kmenem). Dorůstá výšky až 6 (i 8)m. Borka je šedá až hnědá. Větve jsou v mládí hranaté. Listy jsou vstřícné, vejčité až kopinaté, tmavězelené, lesklé, holé, celokrajné, zašpičatělé, dlouhé (3 -) 5 - 8 (i 10)cm, široké (2,5 -) 4 - 5 (i 6)cm, báze zakulacená (i mírně srdčitá) a řapíky jsou dlouhé 1 - 3mm. Květenstvím je hrozen tvořený malými oboupohlavnými 5tičetnými květy s až 5mm dlouhými stopkami, kališní lístky jsou vejčité, zelené, dlouhé 3 - 4mm, korunní lístky jsou úzce vejčité, dlouhé 1,5mm a dužnatí. Existuje vnitrodruhový taxon:

- var. *kermadecensis* - listy dlouze vejčité, dlouhé 5 - 6,5cm, široké 2 - 3cm

Vyhovují ji okraje lesů, křoviny a okraje vodních toků.

## Coriaria duthiei

oblasti: Kašmír, Pákistán, S Indie, Z Himálaj

Pochází z Himálaje.

### Coriaria intermedia (Kožařka prostřední)

synonyma: *C. summicola*

oblasti: Filipíny, Tchaj-wan

Roste na Tchaj-wanu a Filipínách v podobě bohatého keře až stromu. Dorůstá výšky 1 - 3m. Větve jsou v mládí růžovofialovo červené. Listy jsou vstřícné, úzce vejčité, celokrajné, holé, špičaté, dlouhé 3 - 7cm, široké 1,3 - 2,5cm, báze klínovitá a řapíky jsou dlouhé 1 - 2mm. Květenstvím je hrozen délky 2 - 10cm, objevují se po 1 - 3ks, mají vejčité holé listeny délky do 5mm, šířky 2,5 - 4mm, vlastní květy mají 2 - 7mm stopky, 5 kališních lístků délky 2,5 - 3,2mm, šířky 2 - 2,4mm, korunních lístků je 5, délky 1,2 - 2,8mm a šířky 0,5 - 1,8mm. Plody jsou kulovité, červené a velké 4mm.

### Coriaria japonica

oblasti: Japonsko, Tchaj-wan

Roste v Japonsku a na Tchaj-waně v podobě nízkého polokeře. Větve jsou obloukovité. Květy jsou červené.

### Coriaria kingiana

synonyma: *C. lurida* var. *undulata*, *C. thymifolia* var. *undulata*

oblasti: S Nový Zéland

Roste na Novém Zélandě v podobě plazivého až vzpřímeného keře. Dorůstá výšky 0,4 - 1m. Větve jsou v mládí 4hranné a ochlupené. Listy jsou úzce vejčité, zvlněné, špičaté, dlouhé 1 - 2,5cm, široké 0,3 - 1,5cm a báze je uťatá. Kvete v hroznech v paždí listů nebo na vrcholcích, mají délku 5 - 7cm, vlastní květy mají stopku délky 4mm, kališní lístky jsou dlouhé 1,5mm, korunní lístky jsou o něco menší.

### Coriaria kweichowensis

oblasti: Himálaj, J Čína

Roste v Číně a Himálaji.

### Coriaria lurida

synonyma: *C. luracparva*

oblasti: J Nový Zéland, S Nový Zéland

Roste na Novém Zélandě.

### Coriaria myrtifolia (Kožařka myrtolistá)

synonyma: *C. hermaphrodita*, *C. tinctoria*

oblasti: Alžírsko, Andalusie, Baleáry, Francie, Itálie, Katalánsko, Maroko, Řecko, Tunisko

Roste ve středozeší v podobě opadavého rozložitého až vzpřímeného keře. Dorůstá výšky 1 - 2 (i 3)m. Větvě jsou vzpřímené, metlovité, 4hranné. Listy jsou vstřícné (i v 3 - 4četných přeslenech), vejčité, špičaté, celokrajné, bledězelené, prakticky přisedlé, kořovité, lesklé, dlouhé (2 -) 2,5 - 6 (i 7)cm, široké 0,7 - 2 (i 3)cm, na spodní straně šedozelené a žilnatinu tvoří 3 žilky. Květy v hroznech s délkou (2 -) 2,5 - 5 (i 6)cm, vlastní květy jsou jednopohlavné nebo oboupohlavné, 5tičetné, kališní lístky vejčité, špičaté a korunní lístky jsou tmavě červenohnědé a při dozrání jsou zpětně stočené. Plodem je černá čočkovitá nažka schovaná ve zduřnatělé koruně. Je prudce jedovatá.

Vyskytuje se ve světlých lesích a křovitých svazích. Potřebuje teplé chráněné místo a propustnou půdu. U nás je nutné rostlinu na zimu ukrýt.

Množí se semeny po stratifikaci nebo zelenými řízký.

### Coriaria nepalensis (Kořařka nepálská)

synonyma: C. kweichowensis, C. sinica, Morus calva

oblasti: Bhútán, Čína, Himálaj, Indie, Nepál, Pákistán

Pochází z Himálaje v podobě opadavého poléhavého keře. Dorůstá výšky 1,5 - 3 (i 4)m. Borka je tmavá. Větvě jsou v mládí červenohnědé. Listy jsou vstřícné, eliptické, špičaté, celokrajné, dlouhé (1,2 -) 2,5 - 8 (i 10)cm, široké 1,5 - 4 (i 5)cm, báze zakulacená až mírně srdčitá, žilnatinu tvoří 3 žilky a řapíky jsou dlouhé 2 - 3mm. Květenství se objevuje v paždí listů, samčí je husté, velké 1,5 - 2,5cm, stopky mají délku 1mm, kališní lístky jsou vejčité, zašpičatělé, žlutozelené, dlouhé (1,5 -) 2 (i 3)mm, široké 1,5 - 2 (i 3)mm, korunní lístky jsou podlouhlé, dlouhé 1,5 - 2mm (za plodu až 5 - 7mm) a samičí květenství je dlouhé 4 - 6cm, květy mají stopky délky 1,5 - 2,5mm a korunní i kališní lístky se podobají samčím. Plody jsou kulovité, červené až růžovofialovočerné, dlouhé 4 - 6mm a obsahují vejčitá semena.

### Coriaria papuana (Kořařka papuánská)

oblasti: Papua-Nová Guinea

Roste na Papui-Nové Guineji v podobě rozkladitého keře nebo stromu. Dorůstá výšky 0,5 - 5m. Listy jsou vejčité, prakticky kořovité, špičaté, celokrajné, dlouhé 1 - 4cm, široké 0,8 - 2cm, báze oblá až mírně srdčitá, žilnatinu tvoří 3 - 5 žilek a řapíky jsou dlouhé do 0,5mm. Květenství je dlouhé 7 - 20cm, 60 - 90tičetné, větvena i stopky bíle ochlupené, listeny vejčité, dlouhé 1,5 - 4mm, asymetricky pilovité (i celokrajné), vlastní květy oboupohlavné, tmavěčervené, růžové až žlutozelené, stopky dlouhé 2 - 7mm, kališní lístky vejčité, špičaté, dlouhé 1,5 - 2mm, široké 1 - 1,2mm, korunní lístky dlouhé 1 - 1,8mm a široké 1 - 1,5mm. Plody jsou tmavě červenorůžovofialové nebo červené.

### Coriaria plumosa

synonyma: C. lurida var. parviflora

oblasti: J Nový Zéland, S Nový Zéland

Pochází z Nového Zélandu.

### Coriaria pottsiana

oblasti: S Nový Zéland

Pochází z Nového Zélandu. Roste v podobě polokeře. Dorůstá výšky 50cm a šířky 1m. Větve mají čtvercový průřez, délku 40cm. Listy jsou vstřícné, vejčité, dlouhé 5 - 9mm, široké 4 - 9mm, báze je uťatá, spodní strana růzovofialová a řapíky jsou dlouhé do 0,5mm. Květenstvím je hrozen délky 4 - 14cm, tvoří jej bílé květy s 7mm stopkou, kališní lístky mají velikost 1,5mm a podobají se korunním lístkům. Plodem je malá černá bobule.

### Coriaria pteridoides

synonyma: *C. lurida* var. *acuminata*

oblasti: S Nový Zéland

Roste na Nového Zélandu v podobě vzpřímeného keře. Dorůstá výšky do 1m. Borka je tmavěhnědá. Větve jsou v mládí štíhlé, ochlupené a 4hranné. Lity jsou kopinaté, špičaté, prakticky holé, dlouhé 1 - 2,5cm, široké 1- 4mm a řapíky jsou dlouhé do 1mm. Květenstvím je hrozen délky do 5cm, vlastní květy jsou po 1 - 3ks na max. 5mm stopce, kališní lístky jsou vejčité, dlouhé 1,5mm a korunní lístky jsou o něco menší.

### Coriaria ruscifolia

synonyma: *C. sarmentosa*, *C. tutu*

oblasti: Argentina, Čile, J Mexiko, Nová Guinea, Nový Zéland, Peru, Střední Amerika, Střední Mexiko

Pochází z oblasti od Mexika po Argentinu a Čile, rozšířil se ale i na Novou Guineu, Nový Zéland a tichomoří. Roste v podobě stálezeleného keře až stromu. Dorůstá výšky do 6m. Listy jsou vejčité, špičaté, dlouhé 3,5 - 7,5cm a báze je zaoblená až srdčitá. Květenství je úzké, dlouhé 10 - 30cm a objevuje se v paždí listů. Plodem je nažka. Rostlina je jedovatá. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. *microphylla* - výška do 4m; větve 4hranné, obloukovité; listy 2řadé, vstřícné, přisedlé, eliptické až zakulacené, dlouhé 0,5 - 3cm, široké 0,2 - 1,6cm, báze kulatá až srdčitá; květenstvím je až 15cm dlouhý převislý hrozen, květy 5tičetné, drobné, kališní lístky vejčité, dlouhé do 2mm, zelené až červená, korunní lístky tmavěčervené, vejčité
- subsp. *ruscifolia*

Vyhovují ji mlžné lesy.

### Coriaria sarmentosa

synonyma: *C. tutu*

oblasti: J Nový Zéland, S Nový Zéland

Roste na Novém Zélandě v podobě keře. Dorůstá výšky 1m. Větve jsou 4hranné. Listy jsou vstřícné, vejčité, zašpičatělé, zelené, lesklé, dlouhé 3 - 5cm, široké 1,5 - 3cm a řapíky jsou dlouhé 2mm. Květenstvím je 5 - 8cm dlouhý hrozen a vlastní květy mají 3 - 5mm stopky. Plody jsou ukryté v černé zdužnatělé koruně. Je jedovatá.

Vyhovují mu okraje potoků a kamenité svahy.

## Coriaria terminalis

oblasti: Bhútán, Nepál, Sichuan, Sikkim, Xizang (Tibet)

Roste v Číně, Nepálu, Indii a v Bhútánu v podobě keře nebo polokeře. Dorůstá výšky 0,5 - 1,5m. Větve jsou žláznatě ochlupené. Listy jsou široce vejčité, dlouhé 4 - 8cm, široké 3 - 6cm, nebo kopinaté, dlouhé 2,5 - 4cm, široké 1,5cm, špičaté až zaoblené, báze srdčitá až poloobjímavá a okraj žláznatě brvitý. Květenstvím je terminální hrozen délky 12 - 21cm, vlastní květy jsou drobné, jednodomé, mají 0,3 - 0,6 (i 1,5)cm stopky, kališní lístky vejčité, dlouhé 2,5 - 3mm, korunních lístků je 5, jsou vejčité a dlouhé 1 - 2mm. Plody jsou tmavě růžovofialové až černé a dlouhé 2,5 - 3mm. Existují vnitrodruhové taxony:

- f. fructurubro - plody průsvitné, červené
- var. xanthocarpa - Sikkim; plody žluté až oranžové

## Coriaria thymifolia (Kožařka mateřídouškolistá)

synonyma: C. microphylla

oblasti: Mexiko, Peru, Střední Amerika

Roste od Mexika po Peru v podobě trvalky až polokeře. Dorůstá výšky do 1m. Pod zemí vytváří dřevnatějící oddenek. Větve jsou rozložené, v mládí 4hranné, řídce ochlupené a porostlé vstřícnými listy v jedné rovině. Listy jsou prakticky přisedlé, dlouze vejčité, špičaté, dlouhé 1 - 2cm a mají vyniklou žilnatinu. Květenstvím je terminální hrozen délky 10 - 20cm, vlastní květy jsou načervenalé, zelené nebo tmavěhnědé, dlouhé 2mm, korunní lístky jsou dužnaté a černé. Plody jsou tmavě růžovofialové, kulovité, mají průměr 3 - 4mm a mají dužinu.

## Coriaria x sarlurida

oblasti: Nový Zéland

Pochází z Nového Zélandu.

## Coriaria x sarmangusta

oblasti: Nový Zéland

Pochází z Nového Zélandu.

Další informace:

<http://botany.cz/cs/coriaria-arborea/>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%BEa%C5%99ka>

<http://database.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=228>

[http://www.biotox.cz/enpsyro/pj3rcot\\_0.html](http://www.biotox.cz/enpsyro/pj3rcot_0.html)

<http://www.stromy.info/coriaria-linne-%E2%80%93-coriariaceae-%E2%80%93-kozarka/>

